

ปัญหากฎหมายการขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของ
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของ
พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด¹

ธมกร พันธุ์พานิช²

คดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีนั้น เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว พนักงานอัยการ
ประจำศาลชั้นต้นจะส่งสำนวนให้แก่อัยการศาลสูงจังหวัดพิจารณาในความเห็นจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือไม่อุทธรณ์
ไม่ฎีกา หากอัยการศาลสูงเห็นว่า คดีนี้ไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกาแล้ว จะต้องส่งเสนอสำนวนดังกล่าวตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความ มาตรา 145, 145/1 คือ ในคดีอาญาการสอบสวนอยู่ในอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครอง
ถ้าในกรุงเทพมหานครส่งสำนวนเสนอต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ในจังหวัดอื่นส่งสำนวนเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนการสอบสวน
ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายตำรวจ ที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง ถ้าในกรุงเทพมหานครส่งสำนวน
เสนอต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
ในจังหวัดอื่นส่งสำนวนเสนอต่อผู้บัญชาการ หรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของพนักงาน
สอบสวนผู้รับผิดชอบ กล่าวคือ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 ถึง ภาค 9 ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
ผู้บัญชาการตำรวจท่องเที่ยว ผู้บัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
ผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน³

เมื่อส่งไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของพนักงานสอบสวน
ผู้รับผิดชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด ความรับผิดชอบในการยื่นขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาก็ยังเป็นหน้าที่
ของพนักงานอัยการเช่นเดิม เนื่องจากในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 หากวิธีพิจารณา
ข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ ปัญหากฎหมายการขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจ
ของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด
โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือรองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี
และรองศาสตราจารย์ ดร. ปรีดา โชติมานนท์

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2567 มาตรา 4 ข.

ความแฟงมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็มิได้มีเรื่องขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแฟง ในมาตรา 23 บัญญัติให้เป็นอำนาจของคู่ความหรือศาลในการขอขยายระยะเวลาดังกล่าว ดังนั้น เมื่อการสั่งคดีอาญาอยู่ในอำนาจของฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครองต่างมิใช่คู่ความในคดีจึงไม่อาจทำคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าวไว้ เพราะกฎหมายมิได้ให้อำนาจไว้

จึงเกิดปัญหาเมื่อสำนวนอยู่ในอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อเกิดความล่าช้าในการสั่งสำนวนคดี พนักงานอัยการไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่า เพราะเหตุใดจึงสั่งสำนวนไม่ทันระยะเวลาดังกล่าว พนักงานอัยการจะทำการยื่นขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ขยายระยะเวลาฎีกาด้วยเหตุผลเดิม ๆ ว่าสำนวนคดีอาญาดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาคดีของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อเสนอคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าวด้วยเหตุผลเดิม ๆ บ่อยครั้งด้วยเหตุในการสั่งคดีไม่เสร็จสิ้นและยังไม่ได้รับสำนวนคดีอาญากลับมาจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ซึ่งพนักงานอัยการก็ต้องอ้างเหตุผลเดิมในการขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ขยายระยะเวลาฎีกา ทำให้ศาลชั้นต้นตำหนิพนักงานอัยการและยกคำร้องไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีก โดยส่วนมากผู้พิพากษาจะสั่งในคำสั่งว่าให้เป็นครั้งสุดท้าย หรือบางกรณีใช้เหตุผลจนศาลยกคำร้องทำให้คดีไม่สามารถยื่นขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้ เนื่องจากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าบางคดีเป็นเรื่องที่ข้อเท็จจริงไม่ยุ่งยาก ไม่มีปัญหาข้อเท็จจริง และไม่มีปัญหาข้อกฎหมายยุ่งยากควรจะใช้เวลาในการพิจารณาไม่นานหรือบางกรณีเป็นสำนวนคดีอาญาที่เป็นการกระทำความผิดในศาลแขวงและจำเลยให้การรับสารภาพแล้วเป็นคดีเล็กน้อย แต่กลับใช้ระยะเวลาในการพิจารณาสำนวนหลายเดือน จึงก่อให้เกิดสำนวนคดีค้างอยู่เป็นจำนวนมาก และบางคดีที่เป็นคดีสำคัญจริง ๆ เมื่อมีการขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกามากเกินไปศาลชั้นต้นจะเหมารวมว่าเป็นคดีที่พนักงานอัยการขอขยายระยะเวลาดังกล่าวไว้เลย ๆ

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการฯ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด มีความเห็นแย้งในความเห็นของพนักงานอัยการศาลสูง หรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง หรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงแล้วแต่กรณี เมื่อมีความเห็นแย้งคำสั่งจะต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ชี้แจง ว่าอัยการสูงสุดจะมีความเห็นเป็นประการใด ซึ่งจะทำให้ระยะเวลาพิจารณาสำนวนนานออกไปอีก ระยะเวลาที่ขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ซึ่งขอขยายมาแล้วหลายครั้ง ในครั้งหลัง ๆ ศาลก็มักจะไม่ให้ขยายต่ออีกแล้วโดยกำชับว่าจะให้เป็นครั้งสุดท้าย กรณีอัยการสูงสุดมีความเห็นให้อุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว ต้องส่งสำนวนกลับมาให้อัยการศาลสูง

จัดทำอุทธรณ์หรือฎีกา ทำให้บางคดีครบกำหนดขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา จะขอขยายระยะเวลาต่ออีก ไม่ได้ทำให้ยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาต่อศาลไม่ได้ ทำให้คดีเกิดปัญหาในทางปฏิบัติขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติก็มักจะมีการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ หรือยื่นฎีกา เพื่อเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานในหน้าที่ของตน โดยมักจะอ้างในคำร้องโดยทั่วไปว่าสำนวนคดีในความรับผิดชอบมีจำนวนมากทำให้พิจารณาสิ่งคดีไม่ทันภายในกำหนดเวลา ทั้งที่ในความเป็นจริงความล่าช้าดังกล่าวมักเกิดจากเหตุส่วนบุคคลหรือการบริหารจัดการภายในที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งโดยส่วนมากศาลก็มักจะอนุญาตให้พนักงานอัยการขยายระยะเวลาออกไปอีกได้ เนื่องจากเห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นเดียวกัน เพียงมีพฤติการณ์พิเศษเล็กน้อยศาลมักจะอนุญาตให้เป็นกรณีพิเศษ ไม่เหมือนดังเช่นคู่ความที่เป็นเอกชนเป็นผู้ทำคำร้องขอศาลจะพิจารณาอย่างเข้มงวดเป็นพิเศษ ทั้งการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาไม่มีเพดานจำกัดครั้งในการยื่นขอขยาย ทำให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอโดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง โดยท้ายที่สุดก็มีได้ยื่นอุทธรณ์ ยื่นฎีกามาสู่ศาลจริง เพียงแต่ยื่นขยายระยะเวลาดังกล่าวเพื่อให้การดำเนินการในหน้าที่ตนเรียบร้อยไม่มีข้อบกพร่องเกิดขึ้น

จากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันดังกล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เห็นได้ว่ามีประเด็นปัญหาการวินิจฉัยที่ควรค่าแก่การศึกษาอยู่หลายประการดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาของผู้ที่มีสิทธิขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 23 บัญญัติว่า เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งขยายหรือยื่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้ หรือตามที่ศาลได้กำหนดไว้ หรือระยะเวลาที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งอันกำหนดไว้ในกฎหมายอื่น เพื่อให้ดำเนินหรือมิให้ดำเนินกระบวนการใด ๆ ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น แต่การขยายหรือยื่นเวลาเช่นว่านี้ให้ฟังทำได้ต่อเมื่อพฤติการณ์พิเศษ และศาลได้มีคำสั่งหรือคู่ความมีคำขอขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลานั้น เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 บัญญัติว่า วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้ นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ จึงมีปัญหาว่าเมื่อคดีอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการฯ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถยื่นขอขยายเองได้ และบุคคลดังกล่าวก็ไม่แจ้งเหตุขัดข้องแก่พนักงานอัยการในการยื่นเหตุที่จะขอศาลขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไป ทำให้พนักงานอัยการไม่มีเหตุกล่าวอ้างในคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาได้

ปัญหาประการต่อมาคือ ปัญหาระยะเวลาการสั่งคดีของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเนื่องจากประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกาศ ณ วันที่ 23 มกราคม 2566 เรื่อง กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2566 ข้อ 7 นั้น มีปัญหาว่า

ประกาศดังกล่าวเป็นเรื่องการดำเนินงานของพนักงานตำรวจ ซึ่งมีได้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานดังกล่าวไว้ ส่งผลให้ในทางปฏิบัติของพนักงานตำรวจมีการใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีเป็นเวลาหลายเดือน ทำให้คดีค้างอยู่เป็นจำนวนมาก

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาระยะเวลาการสั่งคดีของผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0307.2/ 11260 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2550 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการให้ความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 จึงมีปัญหว่าหนังสือดังกล่าวก็เป็นเรื่องระยะเวลาสั่งคดีของผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเป็นนโยบายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำความเห็นแย้งภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งพนักงานอัยการเว้นแต่เป็นคดีสำคัญหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น หนังสือดังกล่าวก็เป็นเพียงเรื่องที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือขอความร่วมมือ หากได้มีผลบังคับไม่ เพราะคดีที่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นโทษในคดีศาลแขวง โดยส่วนมากเป็นคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจึงมองว่าคดีที่ไม่มีความยุ่งยาก แต่กลับใช้การขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาหลายครั้ง จึงเป็นเรื่องไม่เหมาะสม และเมื่อคดีค้างอยู่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเวลานานพนักงานอัยการก็สามารถจะอ้างเหตุใหม่ ๆ แก่ศาลได้ ทำให้เกิดการขาดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งสำนวนล่าช้า

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาการขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์และฎีกา โดยไม่มีเกณฑ์จำกัดจำนวนครั้งในการขยายระยะเวลา ซึ่งการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ไม่มีเพดานในการจำกัดจำนวนครั้งที่จะขอขยายระยะเวลาได้ ไม่มีกรอบเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการทางกฎหมาย ประกอบกับศาลได้มีคำพิพากษาคดีมาแล้ว เป็นการขยายระยะเวลาไม่มีที่สิ้นสุดว่าเมื่อใดจะครบระยะเวลายื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ เพราะขึ้นอยู่กับพฤติการณ์พิเศษและเหตุสุดวิสัย ก่อให้เกิดความล่าช้าแก่คดีอาญาโดยไม่จำเป็น

คดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็น โจทก์ฟ้องจำเลย เมื่อศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ได้มีคำพิพากษาแล้ว จะครบกำหนดระยะเวลา 1 เดือน นับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาให้โจทก์ฟัง และเมื่อมีเหตุล่าช้าในการพิจารณาสำนวนคดี สามารถยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาได้ กรณียื่นคำร้องก่อนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ต้องอ้างพฤติการณ์พิเศษเป็นเหตุที่มีอาจทำให้การพิจารณาสำนวนแล้วเสร็จทันภายในระยะเวลา กรณียื่นภายหลังครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ ฎีกาไปแล้ว ต้องยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาโดยแสดงพฤติการณ์พิเศษและเหตุสุดวิสัย ซึ่งเหตุสุดวิสัยนี้ เป็นเหตุที่ไม่สามารถยื่นคำขอขยายระยะเวลาดีก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาได้ ทั้งพฤติการณ์พิเศษและเหตุสุดวิสัย

ศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ฎีกา ตามขอหรือไม่ เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป หากศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาแต่ที่อนุญาตน้อยกว่าที่โจทก์ขอก็ไม่มีเหตุที่จะอุทธรณ์ให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์ต่อไปได้ เพราะหากครบกำหนดเวลาดังกล่าวที่ศาลอนุญาตแล้ว

หากพฤติการณ์พิเศษที่เป็นเหตุทำให้การขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ขยายระยะเวลาฎีกา ยังคงมีอยู่ไม่หมดสิ้นไป สามารถยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าวต่อไปได้อีก แต่หากการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาหลาย ๆ ครั้ง ไม่มีความคืบหน้าในสำนวนคดีว่าล่าช้าเพราะเหตุใด หรือยังใช้เหตุผลเดิม ๆ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง พฤติการณ์พิเศษนั้น จะเป็นเหตุให้ศาลยกคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าว หรือศาลจะสั่งว่าเป็นครั้งสุดท้าย

ซึ่งในทางปฏิบัติการทำงานของพนักงานอัยการ ในการดำเนินการส่งต่อเรื่องตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145, 145/1 ที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ คำสั่งไม่ฎีกา ซึ่งสำนวนส่งไปที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี การขยายระยะเวลาดังกล่าวยังคงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ในการควบคุมดูแล ในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาฎีกา แม้สำนวนจะพิจารณาแล้วเสร็จ ไปจากอำนาจของพนักงานอัยการแล้วก็ตาม ก็ยังคงมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนนี้ เนื่องจากประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ประกอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23 ได้กำหนดผู้มีสิทธิ ยื่นคำร้องขอขยายได้ คือ คู่ความในคดี กล่าวคือ พนักงานอัยการ โจทก์และจำเลยในคดี ด้วยกฎหมายได้บัญญัติเป็นหน้าที่คู่ความในคดีเท่านั้นที่จะขอขึ้นขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ โดยผู้เขียนจะขอวิเคราะห์ปัญหา ในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ขยายระยะเวลาฎีกา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหา ทางกฎหมายและแนวทางการพัฒนากฎหมายต่อไป ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาผู้มีสิทธิขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลา ยื่นอุทธรณ์ ระยะเวลายื่นฎีกา ผู้ที่จะยื่นคำร้องดังกล่าวได้ต้องเป็นคู่ความในคดี คือ พนักงานอัยการ โจทก์ บุคคลอื่นนอกเหนือจากนี้ไม่มีสิทธิยื่นเพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากสำนวนคดีอาญานั้นอำนาจในการพิจารณาคดีอยู่ที่ผู้ใด ผู้นั้นควรรับผิดชอบต่อคดี เพื่อมิให้เกิดผลเสียหายแก่คดี เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ ต่างฝ่ายต่างมีอิสระในหน้าที่ของตน และไม่ก้าวก่าย แทรกแซงกัน เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจและคุ้มครองสิทธิของประชาชน หากพนักงานอัยการไม่ยื่นขยาย ระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากต่อมาในการทำความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ได้มีความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงาน อัยการ ก็ไม่เกิดผลแก่คดีอาญานั้น เพราะคดีอาญาได้เสร็จสิ้นกระบวนการแล้ว ด้วยการขาดระยะเวลา ยื่นอุทธรณ์ ขาดระยะเวลายื่นฎีกา เป็นการแพ้คดีทางเทคนิคมิใช่แพ้คดีเพราะพยานหลักฐานในคดี

เพื่อให้เป็นไปตามการแบ่งแยกอำนาจที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145, 145/1 ได้แยกองค์กรอื่นในการตรวจสอบการสั่งคดีของพนักงานอัยการ เมื่อสำนวนอยู่ในอำนาจผู้ใด ผู้นั้นย่อมมีอำนาจการขยายระยะเวลาดังกล่าว อีกทั้งสำนวนอยู่ในความดูแลขององค์กรใด องค์กรนั้น ควรรับผิดชอบในการตามขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ ขยายระยะเวลายื่นฎีกา เพื่อสะดวกต่อปฏิบัติงาน

และย่อมต้องรู้ถึงพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้การพิจารณาสำนวนเกิดความล่าช้า เป็นเหตุที่ยื่นต่อศาลชั้นต้นได้ชัดเจนกว่าทางพนักงานอัยการที่ไม่ได้ทราบเหตุการณ์ภายในขององค์กรนั้น ๆ เนื่องจากตามกฎหมายได้ให้อำนาจไว้บุคคลที่จะขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกาได้ต้องเป็นคู่ความในคดี หากพิเคราะห์กับเรื่องการฝากขังในคดีอาญาที่อยู่ในศาลจังหวัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 จะมีพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ผู้ที่มีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหา นั้นไว้ ซึ่งสำนวนคดีอาญาอยู่ในอำนาจของบุคคลใด บุคคลนั้นก็จะมีหน้าที่ในการยื่นคำร้องต่อศาลในการขอหมายขัง

การออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ตามมาตรา 87 เป็นการออกหมายขังระหว่างการสอบสวนฟ้องร้องซึ่งเกิดขึ้นจากคำร้องของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ อำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดี่ยวที่แบ่งแยกไม่ได้ และผู้รับผิดชอบ คือ พนักงานอัยการ แต่ในทางปฏิบัติถือกันเป็นหลักว่า ถ้าพนักงานสอบสวนยังไม่ได้ส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ ย่อมเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะยื่นคำร้องขอเอง แต่ถ้าพนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการแล้วก็เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ โดยการขอออกหมายขังพนักงานสอบสวนกระทำได้โดยลำพัง โดยปราศจากความเห็นชอบของพนักงานอัยการ⁴

ซึ่งการร้องขอฝากขังเป็นเรื่องที่พนักงานสอบสวนยื่นขอต่อศาล โดยอ้างเหตุเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาเพื่อขอให้ควบคุมผู้ต้องหาไว้ทำการสอบสวน และเรื่องการผิดฟ้องในศาลแขวงตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 กรณีที่ไม่อาจฟ้องผู้ต้องหาภายใน 48 ชั่วโมง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้อง การผิดฟ้องนี้ก็เป็นเรื่องที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ผู้ที่ยื่นคำร้องต่อศาลได้มีทั้งพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน แล้วแต่อยู่ในอำนาจการควบคุมตัวของบุคคลใด

จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีสิทธิในการยื่นคำร้องต่าง ๆ ที่จะขอศาลได้ ต้องเป็นเรื่องที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ เพื่อให้สอดคล้องในการปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145, 145/1 นั้นเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ มีคำสั่งไม่ฎีกาแล้ว เสนอสำนวนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว ผู้รับผิดชอบในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ คำร้องขอขยายระยะเวลาฎีกา ควรพิจารณาจากสำนวนคดีอาญาอยู่ในอำนาจบุคคลใด บุคคลนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าว ดังนั้นจึงควรแก้ไขเพิ่มมาตราในการขยายระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกา ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

⁴คณิต ณ นคร, เรื่องเดิม (เชิงอรรถที่ 66), หน้า 378.

⁵สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, เกร็ดกฎหมาย วิ.อาญา, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บัณฑิตอักษร, 2556), หน้า 157.

ขึ้นมาใหม่ โดยไม่ขัดโยงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23 และต้องเพิ่มผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา อีกด้วย

2. วิเคราะห์ปัญหาของระยะเวลาการสั่งคดีของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนมีคำสั่งไม่อุทธรณ์มีคำสั่งไม่ฎีกาแล้ว และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอัยการสูงสุด ให้จัดการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145/1 ที่เป็นสำนวนการสอบสวนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรุงเทพมหานครเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ในจังหวัดอื่นให้ส่งสำนวนผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่า นอกเหนือจากบุคคลตามมาตรา 145/1 นั้น ไม่อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมาพิจารณาทำความเข้าใจแทนได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการทำความเข้าใจทางคดีที่เป็นกลางและเที่ยงธรรม ประกอบกับอำนาจในการทำความเข้าใจทางคดีของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมิใช่อำนาจในการปฏิบัติราชการโดยทั่วไปในกองบัญชาการแต่เป็นอำนาจหน้าที่ทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเฉพาะ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีความประสงค์ที่จะให้ผู้รับผิดชอบระดับสูงตามที่กำหนดตัวบุคคลไว้เป็นผู้ใช้ดุลพินิจวินิจฉัยในชั้นสูงสุดทางด้านสอบสวน ดังนั้น ผู้บัญชาการจะอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 เพื่อใช้อำนาจในการทำความเข้าใจทางคดีไม่อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นได้⁶

ในมาตรา 145/1 ได้กำหนดตำแหน่งในการพิจารณาสำนวนคดีโดยเฉพาะไว้แล้ว ไม่อาจมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาทำแทนได้ เพราะกฎหมายมิได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งการดำเนินงานของพนักงานอัยการ ในกรุงเทพมหานครเป็นเมื่ออัยการศาลสูงสั่งคดีเสร็จแล้วเป็นหน้าที่ของอัยการประจำศาลชั้นต้นเสนอสำนวนไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่วนจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครเป็นหน้าที่ของอัยการศาลสูงเป็นผู้ออกคำเนิการส่งไปยังผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ⁷ การกำหนดผู้รับผิดชอบไว้เพื่อให้กำหนดผู้รับผิดชอบในการขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา หากสำนวนคดีอาญาอยู่ในอำนาจรับผิดชอบของอัยการศาลสูงหรือพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น ผู้นั้นมีหน้าที่ขยายระยะเวลาดังกล่าวในระหว่างที่ยังไม่ทราบผลในการสั่งคดีของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการตำรวจฯ

การส่งสำนวนให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบนั้น เป็นไปตามหลักการการแบ่งแยกอำนาจที่ไม่ได้รวมศูนย์กลางอำนาจไว้ที่องค์กรอัยการ

⁶ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 202/2552

⁷หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0007(ปก)/ว 390 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2564 เรื่อง แนวทางปฏิบัติต่อสำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 มาตรา 145/1 และกำชับให้ถือและปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาชั้นศาลสูงตามกฎหมายและระเบียบโดยเคร่งครัด

เพียงองค์กรเดียว ในการฟ้องคดี ดำเนินการสืบพยานว่าความพิจารณาคดีในศาล และสุดท้ายพิจารณาสั่งคดีเมื่อศาลมีคำพิพากษา เป็นการแบ่งแยกอำนาจไปสู่องค์กรตำรวจเพื่อวินิจฉัยอีกชั้น เป็นการกระจายอำนาจในการตรวจสอบคดี เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ หากมีความเห็นแย้งกับอัยการศาลสูง จะมีการส่งไปให้อัยการสูงสุดเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดอีกชั้นหนึ่ง เป็นการแบ่งแยกอำนาจของพนักงานอัยการและฝ่ายตำรวจ

เมื่อแบ่งแยกอำนาจแล้ว มักจะมีกลไกในการตรวจสอบการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันของทั้ง 2 องค์กร คือ องค์กรอัยการ และองค์กรตำรวจ ประกอบด้วยฝ่ายพนักงานตำรวจ ผู้เป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนนั้น มิได้มีส่วนหรือบังคับบัญชาพนักงานสอบสวนผู้ทำสำนวนโดยตรงมาตั้งแต่ต้น ก็ถือเป็นคนกลางสามาถทำความเข้าใจพนักงานอัยการที่สั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกาได้ หากตรวจสอบผลว่าการสั่งคดียังมีปัญหาข้อกฎหมาย หรือปัญหาข้อเท็จจริงที่สามารถอุทธรณ์ ฎีกาได้อยู่จะทำการแย้งความเห็นพนักงานอัยการส่งไปให้อัยการสูงสุดชี้ขาด ซึ่งการทำความเข้าใจในการสั่งคดีของผู้บัญชาการฯนี้ เป็นการตรวจสอบการของพนักงานอัยการ ที่ต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบในการสั่งสำนวนคดี โดยให้เหตุผลทางคดีที่เพียงพอว่าเพราะเหตุใดจึงไม่สั่งอุทธรณ์ ไม่สั่งฎีกา หากผู้บัญชาการฯ พิจารณาตรวจสอบเห็นด้วยในการสั่งคดีก็จะมีคำสั่งไม่แย้ง เป็นไปตามหลักการตรวจสอบและการถ่วงดุล เพื่อให้สำนวนคดีอาญานั้นเป็นไปตามกรอบกฎหมายที่กำหนดไว้ และทำให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เมื่อสำนวนคดีอยู่ในอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ การขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา ยังคงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการผู้ส่งสำนวน เนื่องจากฝ่ายเจ้าพนักงานตำรวจมิได้เป็นคู่ความในคดี การคุ้มครองระยะเวลายื่นขยายจึงตกอยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการ ซึ่งในหนังสือนำส่งสำนวนคดีของทางสำนักงานอัยการให้ทางเจ้าพนักงานตำรวจแจ้งกลับมายังสำนักงานอัยการ หากพิจารณาดำเนินการไม่ทันกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้มีหนังสือแจ้งให้ทราบก่อนวันครบกำหนดไม่น้อยกว่า 3 วันทำการ

ซึ่งในทางปฏิบัติไม่มีเจ้าพนักงานตำรวจแจ้งให้ขยายระยะเวลาแต่อย่างใด เป็นเรื่องที่ทางพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนต้องทำเรื่องขยายระยะเวลาดังกล่าวโดยอ้างพฤติการณ์พิเศษเอง เพราะทางเจ้าพนักงานตำรวจไม่ทำหนังสือแจ้งตอบกลับมาว่าเพราะเหตุใดจึงมีความล่าช้า หรือมีเหตุ ขัดข้องใดในการพิจารณาสำนวน เมื่อพนักงานอัยการ ไม่มีเหตุผลใหม่และไม่มีเอกสารแนบคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์หรือฎีกาที่เป็นหนังสือของทางฝ่ายเจ้าพนักงานตำรวจตอบกลับในการล่าช้าของสำนวนทางพนักงานอัยการจึงมักใช้เหตุผลว่าอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาสำนวนของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการฯ ในการขยายระยะเวลา ซึ่งหากพนักงานอัยการอ้างเหตุผลเดิม ๆ นี้ โดยใช้เหตุผลเดิมหลายครั้ง ๆ ศาลมักมองว่าไม่มีความจำเป็นที่จะอนุญาตตามขอให้ขยายแล้ว ศาลจะสั่งยกคำร้อง จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก ดังเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4214/2568 การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์ครั้งที่ 7 โดยอ้างว่า คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 เพื่อมีความเห็นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145/1 แต่โจทก์ยังไม่ทราบผลการพิจารณาว่าจะเห็นชอบ หรือแย้งคำสั่งไม่อุทธรณ์ของโจทก์ ซึ่งเป็นการพิจารณาของผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 โดยเฉพาะนอกเหนืออำนาจหน้าที่ และการควบคุมดูแลของโจทก์ นับว่ามีพฤติการณ์พิเศษและมีเหตุอันควรขยายระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์ให้แก่โจทก์ ตามคำร้อง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 8 พิจารณามานั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา จึงพิพากษากลับอนุญาตให้ขยายระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์แก่โจทก์มีกำหนด 30 วันนับแต่วันอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้โจทก์ฟัง⁸

ซึ่งคำพิพากษาดังกล่าวเป็นการขอขยายระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์ในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องในความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต พาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับใบอนุญาตและโดยไม่มีเหตุสมควร ซึ่งศาลลงไม่เต็มตามฟ้อง เป็นคดีอุกฉกรรจ์ หากศาลยกคำร้องขอขยายระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์แล้ว ต่อมาผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 จะมีความเห็นแย้งจะทำให้ไม่สามารถขึ้นอุทธรณ์ในเรื่องดังกล่าวได้ เรื่องการขยายระยะเวลานี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ ทั้งในประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2566 นั้น ก็ไม่มีกำหนดระยะเวลาการส่งสำนวนของเจ้าพนักงานตำรวจ ตามมาตรา 145/1 จึงจะใช้ระยะเวลาการส่งคดีนานเท่าใดก็ได้ ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่ชัด ดังนั้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145/1 ให้เพิ่มอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจในกรณีที่พนักงานอัยการส่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกาแล้ว สำนวนคดีอาญาที่ได้ส่งมาอยู่ในอำนาจการพิจารณาของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการฯ แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจในการยื่นขยายระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์ ขึ้นฎีกา เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่มีช่องว่างในการเล่นแง่ ข้อกฎหมายที่ทำให้คดีขาดระยะเวลาอุทธรณ์ ฎีกาได้ เป็นหลักประกันสิทธิของประชาชนที่จะได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี มิใช่คดีเสร็จสิ้นเพราะขาดระยะเวลาอุทธรณ์ ขาดระยะเวลาฎีกา

3. วิเคราะห์ปัญหาของระยะเวลาการส่งคดีของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 เป็นสำนวนอำนาจการสอบสวนอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ คำสั่งไม่ฎีกาแล้วและไม่ใช้คำสั่งของอัยการสูงสุด ต้องดำเนินการส่งสำนวนไปที่ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งคดีที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองจะมีอำนาจสอบสวนจะเป็นในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร ตามกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. 2554 จะเห็นได้ว่าในกรุงเทพมหานคร ไม่มีอยู่แล้ว จึงต้องส่งให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ส่งคดี จังหวัดอื่นต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด

⁸คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4214/2568

การสั่งคดีทำความเห็นตามมาตรา 145 นั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น รองผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ได้⁹ เพราะเห็นว่าเป็นบุคคลสำคัญที่มีอำนาจสูงสุด ทางการบริหารของจังหวัดที่จะได้ดูแลคำสั่งของอัยการให้มีความถูกต้องได้ ผู้อื่นหรือตำแหน่งอื่นกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงไม่อาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดทำความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการได้ ถ้าหากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ไม่ว่าจะเพราะเหตุใด จะต้องมีการรักษาราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ผู้รักษาราชการแทนย่อมมีอำนาจทำงานในนามของผู้ว่าราชการจังหวัด¹⁰ การแยกอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในการสั่งคดีนี้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ จากองค์กรอัยการออกไปสู่องค์กรมหาดไทย เป็นองค์กรที่แยกจากกัน ไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาซึ่งกันและกัน ทั้งเป็นการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เปรียบเสมือนพ่อเมืองในจังหวัดนั้น ๆ มีหน้าที่ตรวจสอบ ดูแลการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่ ดูแลภาพรวมความสงบเรียบร้อย รักษาความเชื่อมั่นของประชาชน เป็นการแบ่งแยกอำนาจระหว่างองค์กร ส่งผลให้เกิดการตรวจสอบการทำงานของพนักงานอัยการได้เป็นอย่างดี ว่าในคดีนั้น ๆ แล้ว พนักงานอัยการสั่งสำนวนถูกต้องหรือไม่

ซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลที่ดีในการปฏิบัติงาน เพราะเคยมีกรณีที่เป็นอำนาจการสอบสวนของฝ่ายปกครอง อัยการ โจทก์ฟ้องคดีต่อศาลแขวง จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษเต็มตามฟ้อง โจทก์ในคดีฟ้องด้วยวาจา พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ เสนอสำนวนไปผู้ว่าราชการจังหวัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 ประกอบ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 12 ผู้ว่าได้รับสำนวนแล้วมีความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ เนื่องจากคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ทางผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจสอบได้มา ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษไม่เต็มตามฟ้อง ซึ่งเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ในฉบับหลังที่ศาลได้มีการแก้ไขเมื่อสำนวนกลับมายังพนักงานอัยการจึงได้มีการตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงาน จึงพบว่าคำพิพากษาที่ได้มาครั้งแรกศาลลงเต็มตามฟ้องแล้วจริง ต่อมาคำพิพากษาที่ลงไม่เต็มตามฟ้อง พนักงานอัยการจึงดำเนินการแก้ไขสำนวนคดีให้ถูกต้องแล้วดำเนินการสั่งคดีให้มีการอุทธรณ์ในความผิดที่ศาลยก จะเห็นได้ว่าหลักการแบ่งแยกอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นอีกองค์กรหนึ่ง มีการตรวจสอบการทำงานของพนักงานอัยการเป็นหลักประกันสิทธิของประชาชน ให้ได้รับความยุติธรรมทางกระบวนการคดีอาญา จึงเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจการทำงานของพนักงานอัยการเป็นอย่างดี

⁹หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0003.2/พิเศษ ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2539 เรื่อง รองผู้ว่าราชการจังหวัดทำคำสั่งในสำนวน

¹⁰หนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท 0307.2/ 11260 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2550 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการให้ความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145ท ข้อ 5.1, 5.2

แต่การสั่งคดีของผู้ว่าราชการจังหวัด แม้แนวทางปฏิบัติในการให้ความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 ที่ให้พิจารณาสั่งสำนวนทำความเห็นภายในกำหนด 30 วัน นับแต่ได้รับสำนวนก็ตาม แม้จะมีหนังสือแนวทางปฏิบัติดังกล่าว เป็นเรื่องการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นเรื่องภายในองค์กรเท่านั้น หากมีผลในทางคดีอาญาหรือทางศาลไม่ และมีได้มีบทกำหนดโทษหากไม่ปฏิบัติตามระยะเวลาดำเนินงานดังกล่าว ส่งผลให้ในทางปฏิบัติของผู้ว่าราชการจังหวัดมิได้ทำตามประกาศนี้แต่อย่างใด การขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาในคดีของศาลแขวงนี้ ส่วนมากจะขยายระยะเวลาดังกล่าวได้น้อยครั้ง ส่วนมากเป็นที่จำเลยให้การรับสารภาพมาตลอดกระบวนการในชั้นพนักงานตำรวจ ชั้นพนักงานอัยการ และมาชั้นศาล เรียกว่า คดีฟ้องด้วยวาจา เป็นคดีที่อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท เป็นคดีที่ไม่มีความสลับซับซ้อน ไม่มีความยุ่งยากของสำนวน ทั้งไม่มีการสืบพยานในชั้นศาล การพิจารณาสำนวนคดี ศาลมักมองว่าไม่มีความจำเป็นที่จะนำสำนวนไปพิจารณาสั่งคดีนานเกินควร ในทางปฏิบัติศาลมักขอความร่วมมือว่าในคดีฟ้องด้วยวาจา จะให้ขยายได้เพียง 3 ถึง 4 ครั้ง และจะให้เป็นที่ครั้งสุดท้าย เมื่อสำนวนคดีได้เสนอไปที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว เป็นเรื่องยากที่พนักงานอัยการจะควบคุมการทำงานได้ เห็นว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 กับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 12 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการดำเนินเรื่องขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ เพื่อเป็นอิสระในการพิจารณาสำนวนคดี

4. วิเคราะห์ปัญหาการขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์และฎีกา โดยไม่มีหลักเกณฑ์จำกัดจำนวนครั้ง ในการขอขยายระยะเวลา ในการขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกานี้ ไม่ได้มีเพดานจำกัดจำนวนครั้ง ในการขอขยายระยะเวลาดังกล่าว ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์พิเศษ เหตุสุดวิสัย และดุลพินิจของศาล ทำให้ไม่มีหลักเกณฑ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งยังเปิดโอกาสให้ยื่นคำร้องขยายเวลาได้หลายครั้งต่อเนื่อง และจะขอขยายระยะเวลากี่ครั้งก็ได้ ทำให้จำเลยไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะยังถือว่าคำพิพากษา ยังไม่สิ้นสุดลง ทำให้ความไม่แน่นอนแห่งผลคดียังคงอยู่จนกว่าจะครบระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ขยาย ส่งผลให้กระบวนการพิจารณาคดีล่าช้า ซึ่งบางกรณีก็เป็นการขยายระยะเวลาเพื่อให้ดำเนินงานให้แล้วเสร็จทันภายในกรอบงานของตน ซึ่งสุดท้ายแล้วก็ได้มีการอุทธรณ์ หรือฎีกาคดีแต่อย่างใด

ดังนั้น การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด บางกรณีมีการนำสำนวนคดีอาญา บางเรื่องไว้พิจารณานานหลายเดือน ซึ่งมักจะอ้างความล่าช้าว่า เพราะตนมีงานในอำนาจหน้าที่ของจำนวนมาก หรือปริมาณงานสำนวนคดีในอำนาจความรับผิดชอบของตนมีจำนวนมาก จึงทำให้ไม่สามารถทำให้สำนวนคดีอาญาแล้วเสร็จได้ทันเวลา ซึ่งบางสำนวนคดีอาญาดังกล่าวนั้น ไม่ได้มีความยุ่งยากซับซ้อนของข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย หรือพยานหลักฐานที่ใช้นำสืบกันมาแล้ว ก็ไม่ได้มีเป็นจำนวนมาก เช่น คดีอาญาที่อยู่ใน

อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด “คดีฟ้องวาจา” ที่ฟ้องภายใน 48 ชั่วโมงที่จำเลยให้การรับสารภาพ หรือสำนวนคดีอาญาทั่วไปที่อัตราโทษขั้นต่ำน้อยกว่า 5 ปี และคดีนั้นจำเลยให้การรับสารภาพตลอด ข้อกล่าวหา และศาลได้พิพากษาลงเต็มตามฟ้องแล้ว ก็ไม่มีเรื่องอะไรที่จะให้พิจารณาทำความเข้าใจในการจะแย้ง คำพิพากษาของศาล แต่กลับนำสำนวนคดีอาญาไปไว้เป็นเวลานานหลายเดือน จนคดีค้างจำนวนมาก

การที่ขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ขยายระยะเวลาฎีกา บางกรณีก็เกิดจากการบกพร่องของพนักงานอัยการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการฯ ผู้ว่าราชการจังหวัดนั่นเอง ที่ไม่พิจารณาสั่งสำนวนคดีที่อยู่ใน ความรับผิดชอบของตนให้เสร็จเรียบร้อย ซึ่งเป็นการขยายระยะเวลาเยียวยาความผิดพลาดภายในหน่วยงาน ของตน ไม่ใช่เพื่อสิทธิของคุณค่า ทำให้คู่ความไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทั่งสิทธิการพิจารณาคดีโดยไม่ล่าช้า เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 ซึ่งบางกรณีเป็นคดีที่ศาลได้มีคำพิพากษา ยกฟ้องจำเลยแล้ว แต่ได้มีการขังจำเลยไว้ระหว่างอุทธรณ์ ฎีกา¹¹ เมื่อเกิดความล่าช้าของระบบงานยุติธรรม ย่อมทำให้จำเลยสูญเสียอิสรภาพ ซึ่งความล่าช้าเหล่านี้ไม่ควรเกิดขึ้น เพียงเพราะพนักงานอัยการผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการฯ ผู้ว่าราชการจังหวัด ทำงานในหน้าที่ของตนไม่ทัน

การขอขยายระยะเวลาดังกล่าวนี้ พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอต่อศาล ซึ่งศาลเป็นผู้พิจารณา ในคำร้องว่าสมควรอนุญาตให้ขยายหรือไม่ ตามพฤติการณ์พิเศษ หรือเหตุสุดวิสัยที่ได้กล่าวอ้างมาในคำร้องขอ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ประกอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23 โดยกฎหมายดังกล่าวไม่มีเพดานจำกัดจำนวนครั้งในการขอขยายระยะเวลา ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการพิจารณาคดีอาญาคด้วยความเร็ว เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมที่ควรดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพตามหลักการดังกล่าว และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 258 ประกอบ 68 ควบคู่กัน เพื่อให้จำเลยได้รับความยุติธรรมอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ คำร้องขอขยายระยะเวลาฎีกา ที่ไม่มีเพดานในการจำกัดจำนวนครั้งที่จะขอขยายระยะเวลาได้ อาจก่อให้เกิด ความล่าช้าแก่คดีอาญาโดยไม่จำเป็น ทำให้คดีที่ศาลพิพากษาไปแล้วยังไม่ถึงที่สุด เพื่อให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องมีการบัญญัติจำนวนเพดานครั้งที่สามารถจำกัดได้ เพื่อให้คดีมีกรอบ ระยะเวลาที่จำกัดชัดเจนจับต้องได้ว่าเมื่อใดถึงจะมีจุดสิ้นสุดในการขอขยายระยะเวลา

เมื่อเทียบกับการยื่นคำร้องขอฝากขังที่มีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน ฝากขังได้กี่วัน ยื่นคำร้องขอฝากได้กี่ครั้ง เช่น ความผิดที่โทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ศาลขังได้แค่ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกิน 7 วัน, ความผิดที่โทษจำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี ศาลขังหลายครั้ง แต่ละครั้งไม่เกิน 12 วัน รวมกันไม่เกิน 48 วัน เท่ากับขอฝากขังได้ 4 ฝากขัง, ความผิดที่โทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ศาลขังหลายครั้ง แต่ละครั้งไม่เกิน 12 วัน รวมกันไม่เกิน 84 วัน เท่ากับขอฝากขังได้ 7 ฝากขัง ซึ่งเป็นกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ

¹¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 72(6)

เพื่อยกมาตรฐานให้กระบวนการยุติธรรมเป็นธรรมและรวดเร็วมากขึ้น ควรแก้ไขในพาดานการจำกัดจำนวนในการขอขยายระยะเวลาขึ้นอุทธรณ์หรือฎีกา

โดยเมื่อพิจารณาแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามหลักการพิจารณาคดีอาญาด้วยความรวดเร็ว จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมพาดานในการจำกัดจำนวนครั้งที่จะทำคำร้องขอขึ้นขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา เนื่องจากในหลายกรณีคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าวก็เป็นเพียงการยืดระยะเวลาเพื่อประโยชน์ในการจัดการงานของกลุ่มความหรือทนายความ ซึ่งสุดท้ายก็มิได้มีการยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาแต่อย่างใด จึงเป็นการใช้สิทธิที่ขัดกับหลักการพิจารณาคดีอาญาด้วยความรวดเร็ว และเพื่อไม่ให้เป็นการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาที่เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานของพนักงานอัยการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัด ที่เป็นการปฏิบัติงานอย่างล่าช้าของตัวพนักงานดังกล่าวเอง ทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในระบบงานยุติธรรม

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในทางวิชาการและปัญหาในการปฏิบัติ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงและเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การแก้ไขปัญหาในช่วงต้นซึ่งเป็นมาตรการเร่งด่วน เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ และการแก้ไขปัญหายในช่วงปลายซึ่งเป็นมาตรการระยะยาว เพื่อวางรากฐานของระบบกฎหมายให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดสามารถสรุปได้ ดังนี้

แนวทางแก้ไขปัญหายในช่วงต้นแบบเร่งด่วน คือ

ทำหนังสือเชิญประชุม หรือทำหนังสือระหว่างองค์กรอัยการกับมหาดไทย และองค์กรอัยการกับองค์กรตำรวจ เพื่อให้มีการตกลงระหว่างองค์กรในการเร่งรัดทำสำนวนคดีอาญา และกรณีที่มีสำนวนคดีที่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หากสำนวนใกล้ครบระยะเวลาอุทธรณ์ หรือฎีกา ให้ทำหนังสือแจ้งต่อสำนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการขยายระยะเวลาดังกล่าว โดยให้แจ้งพฤติการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นแก่การพิจารณาสำนวนนั้น ๆ เพื่อให้พนักงานอัยการได้แนบหนังสือฉบับดังกล่าวยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์ ขยายระยะเวลาฎีกาต่อไป

ทั้งนี้ยังต้องมีการกำหนด กรอบระยะเวลาในการพิจารณาคดีว่าให้พิจารณาแล้วเสร็จภายในระยะเวลาเท่าใด เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 เป็นการกำหนดให้มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน และเพื่อให้ทราบว่ามีเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรม

แนวทางแก้ไขปัญหาดอนปลายแบบระยะยาว มีดังนี้

1. ปัญหาผู้ที่มีสิทธิขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา

ผู้เขียนเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการขยายระยะเวลาของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขึ้นมาใหม่เอง โดยไม่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23 โดยอนุโลม

1.1 กรณีแก้ไขเพิ่มกฎหมายผู้ที่มีสิทธิขยายระยะเวลาอุทธรณ์

ควรเพิ่มในมาตรา 198 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในวรรคสองใหม่ และวรรคสองเดิมให้เปลี่ยนเป็นวรรคสามและวรรคอื่น ๆ ก็ขยับเลื่อนเป็นวรรคอื่น ๆ ตามไป จากเดิม คือ

มาตรา 198 การยื่นอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

ให้เป็นหน้าที่ศาลชั้นต้นตรวจอุทธรณ์ว่าควรจะรับส่งขึ้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือไม่ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าเห็นว่าไม่ควรรับให้จดเหตุผลไว้ในคำสั่งของศาลนั้นโดยชัดเจน

ในกรณีที่ตามคำพิพากษาจำเลยต้องรับโทษจำคุกหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น และจำเลยไม่ได้ถูกคุมขัง จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ทั้งนี้ ประธานศาลฎีกาอาจออกข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงตนของจำเลยก็ได้ ข้อบังคับนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ความในวรรคสามมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่จำเลยได้รับการรอการลงโทษจำคุก หรือรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาคลับแล้ว

เห็นควรให้เพิ่มเติม มาตรา 198 วรรคสองใหม่ เป็น “เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษไม่อาจยื่นอุทธรณ์ได้ทันตามระยะเวลาในวรรคแรก คู่ความหรือบุคคลตามมาตรา 145, 145/1 ทำคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ได้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น หรือศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยขึ้นภายหลังสิ้นระยะเวลานั้นก็ได้”

แก้ไข มาตรา 198 วรรคสอง เป็น มาตรา 198 วรรคสาม คงเนื้อหาเดิมไว้

แก้ไข มาตรา 198 วรรคสาม เป็น มาตรา 198 วรรคสี่ คงเนื้อหาเดิมไว้

แก้ไข มาตรา 198 วรรคสี่ เป็น มาตรา 198 วรรคห้า(วรรคท้าย) เนื้อแก้ไข คือ “ความในวรรคสี่มิให้ใช้บังคับแก่กรณี”

ซึ่งหากแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว จะเป็นดังนี้

“มาตรา 198 การยื่นอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ ไม่อาจยื่นอุทธรณ์ได้ทันตามระยะเวลาในวรรคแรก คู่ความหรือบุคคล ตามมาตรา 145, 145/1 ทำคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ได้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้น หรือศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยยื่นภายหลังสิ้น ระยะเวลานั้นก็ได้

ให้เป็นหน้าที่ศาลชั้นต้นตรวจสอบอุทธรณ์ว่าควรจะรับส่งขึ้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือไม่ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าเห็นว่าไม่ควรรับให้จดเหตุผลไว้ในคำสั่งของศาลนั้นโดยชัดเจน

ในกรณีที่ตามคำพิพากษาจำเลยต้องรับโทษจำคุกหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นและจำเลยไม่ได้ ถูกคุมขัง จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่ง ไม่รับอุทธรณ์ ทั้งนี้ ประธานศาลฎีกาอาจออกข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงตน ของจำเลยก็ได้ ข้อบังคับนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ความในวรรคสี่มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่จำเลยได้รับการรอลงโทษจำคุก หรือรับโทษจำคุก ตามคำพิพากษารบถ้วนแล้ว”

1.2 กรณีแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายผู้ที่มีสิทธิขยายระยะเวลาฎีกา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 216 วรรคสองนั้น ให้นำบทบัญญัติ ในมาตรา 198 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น เมื่อแก้ไขมาตรา 198 แล้ว ในชั้นฎีกาก็มีต้องแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายแต่อย่างใด

2. ปัญหาของระยะเวลาการสั่งคดีของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

กรณีการทำความเข้าใจ ของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการฯ เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่ง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145/1 นั้น ไม่มีเรื่องการกำหนด ระยะเวลาในการพิจารณาสั่งสำนวนคดีอาญาของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการฯ เพื่อให้เป็นไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ให้มี การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชน ได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมาใน ระยะเวลาในการสั่งคดีของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการฯ โดยเพิ่มเติมมาตรา 145/2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขึ้นมาใหม่อีกมาตรา คือ

“มาตรา 145/2 เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกาแล้วและได้เสนอสำนวน ตามมาตรา 145/1 ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวพิจารณาสำนวนคดีอาญาทำความเข้าใจแล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่ที่ได้รับสำนวน เว้นแต่เป็นคดีสำคัญ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น”

3. ปัญหาของระยะเวลาการสั่งคดีของผู้ว่าราชการจังหวัด

กรณีการทำความเห็น ของผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 นั้น ก็ไม่มีเรื่องการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา สั่งสำนวนคดีอาญาของผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นเดียวกับเรื่องมาตรา 145/1 เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการล่าช้า ในการสั่งสำนวน

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อมีการเพิ่มมาตรา 145/2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขึ้นมาแล้ว ก็ให้ใช้ปรับเข้าด้วยกันกับเรื่องกำหนดระยะเวลาการสั่งสำนวนคดีอาญาของผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 145/2 ขึ้นมาใหม่ กล่าวคือ ให้เพิ่มมาตรา 145 ลงไปในเนื้อหาของ มาตรา 145/2 ด้วย

“มาตรา 145/2 เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อุทธรณ์หรือไม่ฎีกาแล้วและได้เสนอสำนวน ตามมาตรา 145, 145/1 ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวพิจารณาสำนวนคดีอาญาทำความเห็นให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่ที่ได้รับสำนวน เว้นแต่เป็นคดีสำคัญ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น”

4. ปัญหาการขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์และฎีกา โดยไม่มีหลักเกณฑ์จำกัดจำนวนครั้งในการขอ ขยายระยะเวลา

เมื่อการขยายระยะเวลามีการขอขยายโดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง ทำให้การขอขยายไม่มีที่สิ้นสุด ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์พิเศษและเหตุสุดวิสัย เพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 258 ประกอบ 68 ที่ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมและรวดเร็ว เห็นควรเพิ่มเพดาน ในการจำกัดจำนวนครั้งในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลา โดยพิจารณาจากอัตราโทษที่โจทก์ได้ยื่นฟ้อง โดยเพิ่มเติมมาตรา 198/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขึ้นมาใหม่อีกมาตรา คือ

“มาตรา 198/1 เมื่อยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาและเข้าเหตุในการขอขยายตามมาตรา 198 แล้ว ให้ศาลอนุญาตได้ดังต่อไปนี้

(1) กรณีความผิดอาญาตามฟ้องมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้า ร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ศาลอนุญาตขยายได้ครั้งเดียว

(2) กรณีความผิดอาญาที่ตามฟ้องมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ศาลอนุญาตขยายได้ 4 ครั้ง

(3) กรณีความผิดอาญาที่ตามฟ้องมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วย หรือไม่ก็ตาม ให้ศาลอนุญาตขยายได้ 7 ครั้ง”

เอกสารอ้างอิง

คณิต ฒ นคร, เรื่องเดิม (เชิงอรรถที่ 66), หน้า 378.

สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, เกร็ดกฎหมาย วิ.อาญา, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บัณฑิตอักษร, 2556),
หน้า 157.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2567 มาตรา 4 ข.

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0003.2/พิเศษ ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2539 เรื่อง ร้องผู้ว่าราชการจังหวัดทำ
คำสั่งในสำนวน

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท 0307.2/ 11260 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2550 เรื่อง แนวทาง
ปฏิบัติในการให้ความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา 145ท ข้อ 5.1, 5.2

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0007(พก)/ว 390 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2564 เรื่อง แนวทางปฏิบัติต่อ
สำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 มาตรา 145/1 และกำชับให้ถือ
และปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาชั้นศาลสูงตามกฎหมายและระเบียบโดยเคร่งครัด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4214/2568

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 202/2552